

Hartkornets Egallisering er blevet af den Beskaffenhed, at det mellem Medborgere, som alle ernære sig af Landvæsenet, men hvis Stilling er forskjellig, efter som de ere Giere af privilegeret eller uprivilegeret Hartkorn, har vaakt en Uoverensstemmelse, et Misnøie, som man efter min Formening af al Magt maa stræbe at hæmme. Dette kan ikke skee paa anden Maade, end ved at Forskjellen mellem det privilegerede og uprivilegerede Hartkorn hæves, og, uagtet jeg vel ikke anseer denne Grund alene for aldeles fyldestgjørende, saa maa jeg dog i Betragtning af den af mig først anførte Grund tillægge den en ganske særdeles Vægt, idet jeg saaledes, som ogsaa flere ærede Talere i Thinget have ytret, man ansee det for høit usædvanligt, og gjerne for mit personlige Vedkommende vil bidrage Alt, hvad jeg formaaer, til at en fuldkommen Uoverensstemmelse kunde indtræde mellem disse forskjellige Classer af Landboere, som ere Besiddere af privilegeret og uprivilegeret Hartkorn. Derimod kan jeg ikke tiltræde, hvad der ogsaa er ytret om, at ved denne Udjevning den Agitation, som bestemt har fundet Sted, skulde ophøre, og at man da kunde vente, at der for Fremtiden ved Landboforholdenes Ordning vil indtræde en Retfærdigheds-Iagttagelse med Hensyn til Ordningen af disse. Thi det er i denne Henseende min Overbeviisning, at, ligesaa vist som Agitationen har brugt Forskjellen mellem det privilegerede og uprivilegerede Hartkorn som et Middel til at fremme, hvad man attraaer, saaledes vil Udjevningen af denne Forskel ikke hindre dem, der ville benytte et saadant Middel til for Fremtiden at virke i samme Aand og Retning, efter som der altid vil findes en anden Gjenstand, som de kunne gjøre til Gjenstand for Agitation. Heller ikke troer jeg, at man bør love sig altfor meget af de Indrømmelser, der gjøres i nærværende Tilfælde, til deraf at vente en større Retfærdighed iagttaget med Hensyn til de øvrige Landboforhold, som ere at ordne, og herpaa forekommer det mig ogsaa, at den Skæbne, som et Lovforslag fra Regjeringens Side angaaende Udredningen af Heste til Armeen har havt, har givet et meget slaaende Beviis.

Indenrigsministeren: Naar den meget ærede Landstingsmand, som nu satte sig,

har anseet det for sin Pligt at udtale som sin Overbeviisning, at Regjeringen har feilet ved at forelægge nærværende Lovforslag i den Skikkelse, i hvilken det er forelagt Rigsdagen, og at Ministeriet har feilet ved at slutte sig til den Skikkelse, Forslaget har faaet i Folkethinget, da kan jeg ikke undlade at udtale som min bestemte Overbeviisning, at Regjeringen ikke paa nogen Maade kunde eller burde have forelagt Lovudkastet i nogen anden Form end den, Sagen havde antaget ved de flereaarige Forhandlinger, som allerede desangaaende havde fundet Sted, og at det vilde have været usvarligt at gaae ind paa en fuldstændig Erstatning for en Skattelettelse, der i flere Henseender er af en meget precair Natur. Hvis her skulde være Tale om en aldeles streng Retfærdighed, da troer jeg, at den ikke vilde kunne komme frem, uden hvis det var muligt at calculere Sandsynligheden af, at de nærværende Giere eller Besiddere af complete Godser ikke vilde have afhandlet deres Bøndergods; men en saadan Calculé kan ikke bringes ind under mathematiske Formler, og jeg troer; det er umuligt at paavise bestemte Tilsværelser som afgjørende for hvad der her skal være en retfærdig Erstatning. Regjeringens og Ministeriets Forhold i denne Sag turde dog ikke fortjene en saadan Bedømmelse, naar den ærede Landstingsmand selv har udtalt, at han selv vil give sin vægtige Stemme til Lovens Understøttelse; thi det maa dog vel tages i Betragtning, om ikke den Maade, der er bleven brugt, har været den eneste, hvorunder det var muligt at bringe Sagen til dens nærværende Standpunkt, til et saadant Standpunkt, hvorpaa der vil kunne være Tale om at underkaste den den sidste afgjørende Stemmegivning paa Rigsdagen. Hvad jeg har anført, troer jeg taler for, at man ikke ved denne Leilighed er afvegen fra den fuldkomne Fyldestgjørelse af alle de Forpligtelser, som paahvile Staten, og fra hvilke man her i Landet ikke har unddraget sig og ikke vil unddrage sig. Naar den ærede Landstingsmand antager, at den Agitation, som han har sigtet til, ikke vil ophøre ved nærværende Sags Afgjørelse, da kan der vistnok være noget Grundet i, hvad han i denne Henseende anførte; men, om end disse